

חוברת תלמיד • קריאה והבנה • יסודי (לכיתות ג'-ו')

יד מושטת: התנדבות שמתאימה לי

מה ההתנדבות נותנת דווקא לך, אמון שנבנה לאט, חמש שאלות לפני שנרשמים, והאם נכון לחייב התנדבות – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: רקס לא נותן לגעת
- 12 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 13 חלק ב' – צלילה
- 15 חלק ג' – מעמקים
- 17 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מהדורה למורה ומפתח תשובות

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

יסודי

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – יסודי. כאן מרכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- לאתר מידע גלוי בטקסט ובטבלה, ולהסיק ממנו מהי התנדבות ומה היא נותנת למתנדבים ולמתנדבות עצמם.
- לעקוב אחרי דמות שמשתנה (נדב) ולזהות את מבנה הטיעון: טענה, נימוקים, טענת נגד, הפרכה ומחברים לוגיים.
- לבחור התנדבות מתאימה בעזרת חמש שאלות, ולנסח עמדה מנומקת בשאלה אם נכון לחייב התנדבות, תוך חיבור למודלי החוסן.

גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים יחד את הפסקאות 4–5 בסיפור על נדב ורקס (השאלה של אמא ושבוע 9) ושואלים: מה בנה את האמון? אחר כך מציגים את המשפט 'כן לחובה, לא לדיקטט', וכל תלמיד ותלמידה כותבים נימוק אחד בעד או נגד חובת התנדבות.

שאלת פתיחה לכיתה

האם יצא לכם פעם לעזור למישהו בלי שביקשו מכם ובלי לקבל שום דבר בחזרה? מה הרגשתם אחר כך, ומה בכל זאת קיבלתם?

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן ובתיבה: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

מעש"ה מופיע בסיפור של נדב: מחויבות ('אני כאן איתך', כשנדב מגיע כל שבוע), עידוד לפעולה (משימה קטנה עכשיו, כמו חמש דקות של הקראה), שאלות שמפעילות חשיבה (מה עוזר לך? מה אפשר לנסות?) והבניית רצף (מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה). כך עוזרים למי שמתקשה, אדם או חיה. ההתנדבות מזינה את ערוצי 'אמונה וערכים' ו'חברה' בגש"ר מאח"ד, כי היא נותנת תחושת משמעות ושייכות. כשמתנדב/ת מתאכזב/ת או מתלבט/ת אם לוותר, אפשר להיעזר בעש"ן ד"ק: עצור, שרירים (לכווץ אגרופים ולשחרר לאט), נשימה (נשימה איטית פנימה ונשיפה ארוכה), דיבור עצמי (משפט מחזק) וקדימה (בזרימה צעד קטן אחד וממשיכים). מישור לידכם (או אתם) מרגיש/ה שההתנדבות קשה מדי, כמו נדב מול הכלוב של רקס? מעש"ה: מ - מחויבות ("אני כאן איתך"), ע - עידוד לפעולה (צעד קטן אחד לשבוע הבא), ש - שאלות שמפעילות חשיבה ("מה הכי קשה לך שם? מה כן הצליח?"), ה - הבניית רצף (מה קרה, מה עכשיו, מה הלאה). וזכרו: נתינה היא גם ערוץ חוסן מגש"ר מאח"ד - אמונה וערכים, וחברה.

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה וחיבור אישי	שקופית הפתיחה (הנערה הצוללת עם הפנס) ושאלת הפתיחה: מתי עזרתם בלי לקבל דבר בחזרה, ומה בכל זאת קיבלתם? אוספים על הלוח מילים כמו ביטחון, חברים, שמחה.
10	טקסט 1: מה ההתנדבות נותנת דווקא לך	לפני הקריאה מציצים בכותרות הטבלה ומנבאים. קוראים ועוצרים בתחנת העצירה: מה ההבדל בין לעזור מדי פעם לבין להתנדב? עונים על שאלות פני המים ושאלה אחת מהטבלה, ומדגישים את כלל העקריות.
10	טקסט 2: רקס לא נותן לגעת	קוראים את הסיפור ועוצרים אחרי הפסקה השלישית: איפה נדב כמעט ויתר, ומה גרם לו להמשיך? בונים על הלוח את ציר הזמן מהמשמרת הראשונה עד שבוע 9, ומחברים את התחנות למעש"ה: מחויבות, עידוד לפעולה, שאלות, הבניית רצף.
10	טקסטים 3-4: חמש שאלות ושאלת החובה	בזוגות עוברים על חמש השאלות לפני שנרשמים (זמן, מרחק, דלק פנימי, יום היכרות, מותר להחליף), וכל תלמיד ותלמידה עונים לעצמם. אחר כך מזהים במאמר הטיעוני טענה, נימוק (אנלוגיית השחייה), טענת נגד (סתירה במונחים) והפרכה (תפריט רחב, יום ניסיון, החלפה).
7	חדר המשחקים ומשחק המסלול	נכון או לא נכון, השלמת מילות קישור (אבל / כי / לכן / וכך) ומיון 'התנדבות או לא בדיוק'. כל קבוצה משחקת במשחק המסלול של הרמה שלה ומסבירה בחירה אחת.
3	סיכום וכרטיס יציאה	סבב משפט אחד: 'כן לחובה, לא לדיקטט', מסכימים או לא? ממלאים כרטיס יציאה.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- לפני הקריאה מציצים בכותרות, בטבלה ובאיור ומנבאים. במהלך הקריאה עוצרים בתחנות העצירה ומסמנים מילים לא מוכרות. אחרי הקריאה מסכמים במשפט אחד, ואם יש זמן מחברים לטקסט אחר בחבילה.
- עובדים בשלושה עומקים קבועים. פני המים: מוצאים את התשובה כתובה בטקסט, ומבקשים להצביע על השורה. מתחת למים: קוראים בין השורות, למשל מה טל התכוונה או למה 'לפיכך'. המעמקים: עמדה וחיבור אישי, שבהם אין תשובה אחת נכונה. כדאי לשמור על הסדר הזה כדי שכולם יצליחו בשלב הראשון.
- מרחב בטוח: חלק מהתלמידים והתלמידות עשויים לחבר את רקס, שפגעו בו בבית הקודם, לחוויות אישיות. מקבלים כל שיתוף בעדינות, לא לוחצים לספר, וזוכרים שזו תמיכה ולא טיפול. כל דאגה או סימן מצוקה מפנים להיועצת. אפשר גם לפנות לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים. אין להציג התנדבות כחובה מוסרית שמביישת את מי שלא מתנדב/ת.

הכוונה לשאלה הפתוחה – יסודי

תשובה טובה מזהה מישהו שקשה לו ומשתמשת בצעדי מעש"ה: משפט מחויבות ('אני כאן איתך'), שאלה ('מה עוזר לך?') וצעד קטן וקבוע שחוזר כל שבוע, כמו נדב שישיב ליד הכלוב של רקס. מעריכים סבלנות והתמדה, ולא פתרון קסם מהיר.

מפתח תשובות למורה – יסודי. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	ב. ללטף גורים, לזרוק כדורים ולצלם תמונות
2	ג. כי בבית הקודם שלו פגעו בו, והוא לא סומך על אנשים
3	א. הקריא בקול מחוברת מתמטיקה
4	1. נכון 2. לא נכון 3. נכון 4. לא נכון
6	„ושתה מהקערה, מטר אחד בלבד מנדב...”
7	לבוא כל שבוע באותה שעה ← 🧡 בונה אמון; לצעוק ולדפוק על הכלוב ← ❌ מפריע לאמון; לשבת בשקט ליד הכלוב ← 🧡 בונה אמון; לוותר אחרי פעם אחת ← ❌ מפריע לאמון; לדבר בקול רגוע ← 🧡 בונה אמון; להכריח את הכלב לבוא ללטיפה ← ❌ מפריע לאמון
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מספרים במילים שלי

מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

מה הרגשתי?

מה אהבתי בסיפור?

מה לומדים?

מה אני לוקח/ת איתי?

בזמן הטקסט

מסמנים מילה קשה

עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

עוצרים וחושבים

מה קרה עד עכשיו?

מדמיינים

איך זה נראה? מה הדמות

מרגישה?

לפני הטקסט

מסתכלים על הכותרת

על מה הסיפור? מה אני כבר

יודע/ת?

מסתכלים בתמונה

מה רואים? מה זה מספר לי?

מנחשים

מה לדעתי יקרה בסיפור?

מקרא סימונים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט ☐

קראתי את כל הטקסט עד הסוף ☐

סימנתי מילה שלא הבנתי ☐

קראתי שוב את מה שלא היה ברור ☐

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט סיפורי

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
מקלט לכלבים	מקום שבו גרים כלבים בלי בית, עד שמשפחה מאמצת אותם	
משמרת	זמן קבוע שבו מגיעים לעבוד או להתנדב	
נסוג	זז אחורה, התרחק	
אמון	הרגשה שאפשר לסמוך על מישהו	
אימצה	לקחה הביתה כדי לגדל ולשמור	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

השאלה שלי: 🖋

יד מושטת: התנדבות שמתאימה לי
יסודי 🐻

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

השאלה שלי: 🖋

יד מושטת: התנדבות שמתאימה לי
יסודי 🐻

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

השאלה שלי: 🖋

יד מושטת: התנדבות שמתאימה לי
יסודי 🐻

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

מקום שבו גרים כלבים בלי בית, עד שמשפחה מאמצת אותם	מקלט לכלבים
זמן קבוע שבו מגיעים לעבוד או להתנדב	משמרת
זז אחורה, התרחק	נסוג
הרגשה שאפשר לסמוך על מישהו	אמון
לקחה הביתה כדי לגדל ולשמור	אימצה
הקריא בקול מחוברת המתמטיקה	נדב
כתבה על הלוח את השם של נדב	טל
שאלה שאלה אחת	אמא

רקס לא נותן לגעת

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט סיפורי. האם התנדבתם פעם, או שאתם רוצים להתנדב? מה לדעתכם עושים מתנדבים במקלט לכלבים?

הניחוש שלי:

מילון קטן

מקלט לכלבים

מקום שבו גרים כלבים בלי בית, עד שמשפחה מאמצת אותם

משמרת

זמן קבוע שבו מגיעים לעבוד או להתנדב

נסוג

זז אחורה, התרחק

אמון

הרגשה שאפשר לסמוך על מישהו

אימצה

לקחה הביתה כדי לגדל ולשמור

הערות שלי

1 נדב נרשם להתנדבות במקלט לכלבים. הוא דמיין שיהיה כיף גדול: ללטף גורים, לזרוק כדורים ולצלם תמונות. אבל במשמרת הראשונה הוא קיבל מגב, מטאטא ורשימה: לנקות שישה כלובים, למלא קערות מים, ורק אחר כך, אם יישאר זמן, לשחק עם הכלבים.

2 'זו לא התמונה שהייתה לי בראש', אמר נדב לטל, המדריכה. טל חייכה ואמרה: 'כולם באים בשביל הגורים. מי שנשאר בא בשביל הכלבים.' נדב לא הבין בדיוק למה היא מתכוונת, אבל התחיל לטאטא.

3 בקצה המסדרון גר רקס, כלב גדול ושחור עם פרווה מבולגנת. כבר שבועות אף אחד לא הוציא אותו לטיול. בכל פעם שמישהו התקרב לכלוב, רקס נסוג לפינה ושפך את קערת המים. 'בבית הקודם שלו פגעו בו', הסבירה טל. 'אל תצפה לנס. אצלו, כל יום שאתה פשוט מגיע זו כבר נקודה.'

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

4 שבוע אחרי שבוע נדב בא, ניקה, מילא מים, וישב חמש דקות ליד הכלוב של רקס. הוא הקריא בקול מחוברת המתמטיקה שלו, כי זה מה שהיה לו בתיק. רקס לא זז. פעם אחת נדב כמעט לא בא. 'אני לא משנה שם כלום', אמר לאמא. אמא שאלה רק שאלה אחת: 'איך אתה יודע שאתה לא משנה, אם לא באת מספיק פעמים לראות?'

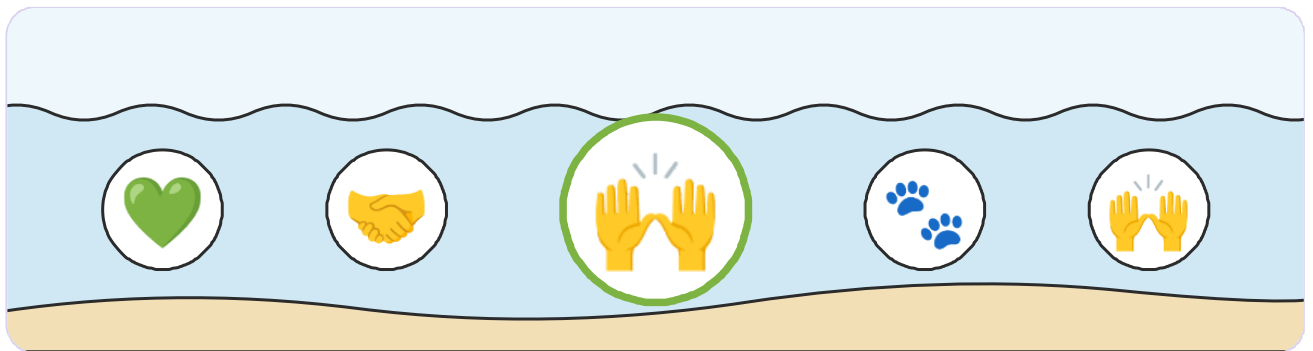

רקס לא נותן לגעת (המשך)

5 בשבוע התשיעי קרה משהו קטן. נדב שם את קערת המים וישב כרגיל. רקס קם מהפינה, ניגש לאט, ושתה מהקערה, מטר אחד בלבד מנדב. נדב הרגיש כאילו זכה באליפות. טל כתבה על הלוח: 'רקס שתה ליד אדם', ומתחת כתבה את השם של נדב.

6 בסוף השנה משפחה אימצה את רקס. במסיבת הפרידה הקטנה במקלט, נדב הבין סוף סוף מה טל רצתה להגיד: אמון לא מקבלים במתנה. בונים אותו לאט, משמרת אחרי משמרת.

שאלות לפי עומק • יסודי

רקס לא נותן לגעת

שם:

חלק א' - שחייה על פני השטח

בואו נמצא בטקסט מה קרה לנדב ולרקס.

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מה נדב דמיין שיעשה בהתנדבות, לפני שהתחיל?

א לנקות כלובים ולמלא קערות

ב ללטף גורים, לזרוק כדורים ולצלם תמונות

ג לעבוד במשרד של המקלט

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

למה רקס נסוג לפינה ושופך את המים כשמישהו מתקרב?

א כי הוא לא אהב מים

ב כי הוא רצה מגב חדש

ג כי בבית הקודם שלו פגעו בו, והוא לא סומך על אנשים

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

מה נדב עשה במשך שבועות ליד הכלוב של רקס?

א הקריא בקול מחוברת מתמטיקה

ב האכיל את רקס מהיד

ג פתח את הדלת ונכנס לכלוב

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
במשמרת הראשונה נדב היה צריך לנקות שישה כלובים.	☐	☐
רקס היה כלב קטן ולבן.	☐	☐
בשבוע התשיעי רקס שתה מהקערה מטר אחד מנדב.	☐	☐
בסוף השנה נדב אימץ את רקס.	☐	☐

שאלות לפי עומק • יסודי

רקס לא נותן לגעת (המשך)

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מחסן מילים: מטאטא אליפות אמון גורים

1. במשמרת הראשונה נדב קיבל מגב, _____ ורשימה.

2. כשרקס שתה ליד נדב, נדב הרגיש כאילו זכה ב_____.

3. _____ לא מקבלים במתנה. בונים אותו לאט.

חלק ב' - צלילה

עכשיו נצלול עמוק יותר ונבין למה דברים קרו.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את המשפט שבו טל מסבירה למה רקס מפחד.
- סמנו בירוק את השאלה שאמא שאלה את נדב.
- סמנו בקו את המשפט שמראה את הרגע שבו רקס התחיל לסמוך על נדב.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

מיינו: מה עוזר לבנות אמון עם כלב פחדן, ומה מפריע? (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	בונה אמון	מפריע לאמון
לבוא כל שבוע באותה שעה	☐	☐
לצעוק ולדפוק על הכלוב	☐	☐
לשבת בשקט ליד הכלוב	☐	☐
לוותר אחרי פעם אחת	☐	☐
לדבר בקול רגוע	☐	☐
להכריח את הכלב לבוא ללטיפה	☐	☐

שאלות לפי עומק • יסודי

רקס לא נותן לגעת (המשך)

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחו קו בין הדמות למה שהיא עשתה

א. שאלה שאלה אחת

1. נדב

ב. הקריא בקול מחוברת
המתמטיקה

2. טל

ג. שתה מהקערה ליד אדם

3. אמא

ד. כתבה על הלוח את השם של נדב

4. רקס

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

9

השלימו בטבלה: מה השתנה מתחילת הסיפור ועד סופו?

מה?	בהתחלה	בסוף

שאלות לפי עומק • יסודי

רקס לא נותן לגעת (המשך)

שם:

חלק ג' - מעמקים

כאן תכתבו מה אתם חושבים ומרגישים.

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

10

מה מיה יכולה לחשוב או לעשות? היעזרו במה שנדב למד.

מקרה לבחינה: מיה בספרייה

מיה מתנדבת בספרייה השכונתית. היא חלמה להקריא סיפורים לילדים, אבל בינתיים היא רק מסדרת ספרים על המדפים. היא אומרת: "אני לא משנה פה כלום", וחושבת להפסיק.

כתיבה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

11

נדב עזר לרקס לאט ובסבלנות. חשבו על מישהו שקשה לו: ילד או ילדה, אח או אחות, או חיה. כתבו מה הייתם אומרים לו (למשל: 'אני כאן איתך'), איזו שאלה הייתם שואלים (למשל: 'מה עוזר לך?'), ואיזה צעד קטן אחד הייתם עושים כל שבוע.

שאלות לפי עומק • יסודי

רקס לא נותן לגעת (המשך)

שם:

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

12

חבר/ה אומר/ת לכם: "אני לא משנה שם כלום", כמו נדב. כתבו לו/ה לפי מעש"ה: משפט "אני כאן איתך" (מ), משימה קטנה אחת (ע), שאלה שתעזור לחשוב (ש), ומה היה, מה עכשיו ומה הלאה (ה).

שיח בכיתה

המעמקים • מעבר לשורות

מעגל שיח

13

- נדב כמעט ויתר כי לא ראה שינוי, ואמא שאלה אותו: 'איך אתה יודע שאתה לא משנה, אם לא באת מספיק פעמים לראות?' מתי המשכתם במשהו בלי לראות תוצאות מיד, ומה עזר לכם להישאר?
- הטקסט המידעי אומר שמתנדבים מקבלים בחזרה לא פחות ממה שנתנו. האם זה הופך את ההתנדבות ל'עסקה'? מה ההבדל בין תשלום שמובטח מראש לבין תועלת שמגיעה תוך כדי נתינה?

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

14

ציירו את הרגע בשבוע התשיעי, שבו רקס ניגש לאט ושתה מהקערה ליד נדב.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת להסביר מה זה אמון.
			אני יכול/ה לספר מה השתנה אצל רקס ולמה.
			אני יודע/ת לתת דוגמה לצעד קטן שעוזר למישהו.

כרטיס יציאה

יד מושטת: התנדבות שמתאימה לי • יסודי

שם:

כיתה:

תאריך:

1. משפט אחד שלמדתי מנדב:

2. התנדבות שהייתי רוצה לנסות:

3. צעד קטן שאעשה השבוע כדי לעזור:

כמה נהניתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • יד מושטת: התנדבות שמתאימה לי • חוברת תלמיד ליסודי

